COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 14.6.2004
COM(2004) 363 definitief

VERSLAG VAN DE COMMISSIE VOOR DE RAAD

over het verkeer van teeltmateriaal voor wijnstokken en het gebruik van de officiële etiketten en de begeleidende documenten, zoals bepaald in artikel 10, lid 6, van Richtlijn 68/193/EEG

TOELICHTING

Artikel 1, lid 14, laatste alinea, van Richtlijn 2002/11/EG van de Raad van 14 februari 2002 tot wijziging van Richtlijn 68/193/EEG betreffende het in de handel brengen van vegetatief teeltmateriaal voor wijnstokken en tot intrekking van Richtlijn 74/649/EEG bepaalt dat "uiterlijk op 23 februari 2004 de Commissie een rapport opstelt, eventueel vergezeld van voorstellen, over het verkeer van teeltmateriaal voor wijnstokken en in het bijzonder over het gebruik van de officiële etiketten en de door de lidstaten gehanteerde begeleidende documenten".

Doel van dit verslag is de resultaten van het onderzoek naar het verkeer van teeltmateriaal voor wijnstokken en het gebruik van de officiële etiketten en de begeleidende documenten voor het in de handel brengen ervan te evalueren en voorstellen te doen ter verbetering van de wetgeving betreffende de wijnstokkenteelt en dus de wijnproductie.

Om de Raad een uitvoerig en actueel verslag te kunnen voorleggen heeft de Commissie een specifieke vragenlijst naar de lidstaten gestuurd. De vragenlijst en de antwoorden zijn samen met deskundigen uit de lidstaten bestudeerd.

In dit verslag wordt beschreven hoe de naleving van de twee bovenvermelde voorwaarden is geëvalueerd. De bijlage bevat extra informatie ter aanvulling van het overzicht.

VERSLAG VAN DE COMMISSIE VOOR DE RAAD

over het verkeer van teeltmateriaal voor wijnstokken en het gebruik van de officiële etiketten en de begeleidende documenten, zoals bepaald in artikel 10, lid 6, van Richtlijn 68/193/EEG

Het nieuwe door Richtlijn 2002/11/EG geïntroduceerde artikel 10, lid 6, van Richtlijn 68/193/EEG van de Raad van 9 april 1968 betreffende het in de handel brengen van vegetatief teeltmateriaal voor wijnstokken bepaalt dat "uiterlijk op 23 februari 2004 de Commissie een rapport opstelt, eventueel vergezeld van voorstellen, over het verkeer van teeltmateriaal voor wijnstokken en in het bijzonder over het gebruik van de officiële etiketten en de door de lidstaten gehanteerde begeleidende documenten".

Doel van dit verslag is een evaluatie van de resultaten van het onderzoek naar het verkeer van teeltmateriaal voor wijnstokken en het gebruik van officiële etiketten en begeleidende documenten. Dit onderzoek - in de vorm van een vragenlijst aan de lidstaten - werd in december 2003 afgesloten.

1. INLEIDING

Krachtens artikel 10, lid 1, schrijven de lidstaten voor dat verpakkingen en bundels van teeltmateriaal aan de buitenkant worden voorzien van een officieel etiket dat beantwoordt aan de vereisten van bijlage IV en gesteld is in een van de officiële talen van de Gemeenschap; dit etiket wordt vastgehecht door middel van de sluiting. De kleur van het etiket is wit met een diagonale paarse streep voor oorspronkelijk teeltmateriaal, wit voor basisteeltmateriaal, blauw voor gecertificeerd teeltmateriaal en donkergeel voor standaardteeltmateriaal.

Krachtens artikel 10, lid 2, kunnen de lidstaten echter toestaan dat de op hun grondgebied gevestigde producenten verschillende verpakkingen of bundels entwijnstokken of wortelwijnstokken met dezelfde eigenschappen, die met één enkel etiket worden aangeduid als bedoeld in bijlage IV, in de handel brengen. In dat geval worden de betrokken verpakkingen of bundels zodanig met elkaar verbonden dat de band bij de eventuele scheiding wordt verbroken en niet opnieuw kan worden gebruikt. Het etiket wordt door middel van deze band bevestigd. Er mag geen nieuwe sluiting worden aangebracht.

Om de Raad een uitvoerig en actueel verslag te kunnen voorleggen heeft de Commissie een specifieke vragenlijst naar de lidstaten gestuurd. De vragenlijst en de antwoorden zijn samen met deskundigen uit de lidstaten bestudeerd.

2. ALGEMENE INFORMATIE

Vier lidstaten zijn krachtens Beschikking 75/287/EEG van de Commissie ontheven van de toepassing van Richtlijn 68/193/EEG van de Raad omdat er geen teeltmateriaal voor wijnstokken in de handel wordt gebracht of omdat het verhandelen ervan van minimaal economisch belang is. In acht van de overige elf

lidstaten is de verhandeling van teeltmateriaal voor wijnstokken belangrijk. In drie lidstaten is de verhandeling ervan van minimaal economisch belang.

In vijf van de elf lidstaten zijn relevante nationale maatregelen van kracht geworden om Richtlijn 2002/11/EG van de Raad tot wijziging van Richtlijn 68/193/EEG uit te voeren. In de andere lidstaten wordt nog steeds aan maatregelen gewerkt.

In het verslag wordt de aandacht toegespitst op de acht lidstaten waar de teelt van wijnstokken economisch belangrijk is. De lidstaten hebben de instantie (hierna de officiële instantie genoemd) opgericht of aangesteld die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de officiële maatregelen (zie artikel 2, lid 1, punt H). De wettelijke bepalingen met betrekking tot deze richtlijn zijn met behulp van specifieke nationale wetten uitgevoerd.

De algemene organisatie van de officiële instantie

Het aantal door de officiële instantie in het kader van Richtlijn 68/193/EEG en de uitvoeringsmaatregelen ervan tewerkgestelde personeelsleden (inspecteurs en administratief personeel in voltijdequivalenten) is toereikend in verhouding tot de waarde van het teeltmateriaal van wijnstokken in de betrokken lidstaten. De inspecteurs moeten het equivalent van een diploma landbouw, tuinbouw of een aanverwante biologische wetenschap hebben en over de nodige beroepservaring beschikken. Eventueel hulppersoneel moet een diploma van een landbouwschool of een soortgelijk technisch diploma kunnen voorleggen. In de meeste lidstaten wordt het personeel opgeleid en volgt het op gezette tijden algemene en technische bijscholingscursussen.

3. IDENTIFICATIE VAN RASSEN (ARTIKEL 5 TER EN ARTIKEL 5 QUATER)

In overeenstemming met de relevante artikelen voor de toelating van een nieuw ras worden de voorwaarden met betrekking tot de onderscheidbaarheid, de bestendigheid en de homogeniteit onderzocht. Richtlijn 72/169/EEG betreffende de vaststelling van de kenmerken en van de minimumeisen voor het onderzoek van de wijnstokrassen wordt toegepast. Waar nodig worden ook de protocollen van het Communautair Bureau voor plantenrassen (Community Plant Variety Office) en de UPOV (Union de Protection des Obtentions Végétales) en de beschrijvingen van het OIVV (Office International de la Vigne et du Vin) toegepast.

Teeltmateriaal van in andere lidstaten officieel toegelaten rassen kan in alle landen worden gecontroleerd en gecertificeerd.

Bij het inventariseren van klonen wordt de ampelografische identiteit met de respectieve rassen onderzocht.

Bij het inventariseren gaan de lidstaten als volgt te werk:

– De kweker selecteert de kandidaat-klonen op grond van goede genetische en fytosanitaire eigenschappen.

– Als de resultaten gunstig zijn, dient de kweker bij de nationale autoriteit een aanvraag in om de kloon in de nationale lijst te laten opnemen.

– De klonen worden getest op hun identiteit (raszuiverheid), bestendigheid en homogeniteit op basis van de officiële beschrijving van het betreffende ras. De kwaliteit van de voorgelegde planten moet op zijn minst beantwoorden aan de in Richtlijn 68/193/EEG van de Raad en de uitvoeringsmaatregelen vastgestelde normen voor gecertificeerd materiaal.

– Nadat de bevoegde instantie haar goedkeuring heeft gegeven, wordt de kloon in de nationale lijst van wijnstokrassen of in een lijst van klonen opgenomen.

Het grote publiek kan de nationale lijst en de lijst van klonen raadplegen. De lijsten worden officieel geactualiseerd.

4. CERTIFICERING/GOEDKEURING, ONDERZOEK, ENZOVOORT (DE ARTIKELEN 3 TOT EN MET 13)

De officiële instantie in elke lidstaat stelt een jaarlijks werkplan op dat op gezette tijden wordt geëvalueerd. De werkzaamheden van de officiële instantie worden gewoonlijk aan een formele interne en externe evaluatie onderworpen. In de meeste lidstaten gebruiken de inspecteurs een handleiding bij de keuringen.

Met het oog op het verhandelen van teeltmateriaal worden de volgende certificering- en goedkeuringsprocedures gevolgd:

– het verzoek om teeltmateriaal in de handel te brengen wordt geëvalueerd en de nodige gegevens worden geregistreerd.

– bij veldkeuringen wordt gewoonlijk de hele aanplanting van verschillende categorieën teeltmateriaal gekeurd. Doel is te controleren of elke categorie teeltmateriaal voldoet aan de voorwaarden inzake identiteit en gezondheid van de planten.

– het teeltmateriaal van verschillende categorieën wordt gekeurd om na te gaan of de in de bijlagen van de bovengenoemde richtlijn vastgestelde voorwaarden inzake identiteit, de kwaliteit van het materiaal en de gezondheid van de planten worden nageleefd.

– er worden administratieve controles uitgevoerd om na te gaan of de bij overeenkomst vastgestelde voorwaarden inzake certificering, registratie van gegevens, etikettering, het verstrekken van andere relevante documenten, sluitingen en controles van de aangegeven hoeveelheden worden nageleefd.

Als aan alle voorwaarden is voldaan, worden officiële etiketten geleverd of kunnen onder officieel toezicht etiketten worden aangebracht.

Zo nodig worden tijdens de keuringen monsters genomen, vooral om de gezondheid van de planten te controleren (opsporing van voor de kwaliteit schadelijke organismen). Het is minder vaak nodig om de kwaliteit (bijvoorbeeld de identiteit van het teeltmateriaal) te controleren. De meeste officiële instanties gebruiken een handleiding voor de bemonstering.

5. ETIKETTERING

Vier categorieën teeltmateriaal voor wijnstokken kunnen in de handel worden gebracht: oorspronkelijk teeltmateriaal, basisteeltmateriaal, gecertificeerd materiaal en standaardmateriaal.

De etiketten voor standaardmateriaal worden in de meeste lidstaten onder officieel toezicht gedrukt; in één lidstaat worden ze officieel gedrukt. De etiketten voor gecertificeerd, oorspronkelijk en basisteeltmateriaal worden in vier lidstaten onder officieel toezicht gedrukt; in de overige vier lidstaten worden ze officieel gedrukt.

Krachtens de geldende wetgeving inzake maatregelen tegen de verspreiding van schadelijke quarantaineorganismen (Richtlijn 2000/29/EG van de Raad) kunnen gegevens over het plantenpaspoort op de certificeringsetiketten worden vermeld (behalve in één lidstaat).

In overeenstemming met artikel 10, lid 2, staan de meeste lidstaten toe dat verschillende verpakkingen of bundels entwijnstokken of wortelwijnstokken met één enkel etiket in de handel worden gebracht.

In vier lidstaten worden de etiketten onder officieel toezicht aangebracht; in de overige vier lidstaten worden de etiketten officieel aangebracht.

Om materiaal te traceren wordt normaliter uitgegaan van de etiketten op bundels teeltmateriaal in de handel. Vervolgens wordt op basis van de documenten (aanvraag voor de controle van het materiaal, fiscale documenten, enz.) nagegaan of aan alle voorwaarden is voldaan.

Behalve in twee lidstaten wordt gewoonlijk geen “begeleidend document” bij het teeltmateriaal gevoegd. Soms is er een fiscaal of een vervoersdocument.

6. CONCLUSIES EN VOORSTELLEN

Richtlijn 2002/11/EG tot wijziging van Richtlijn 68/193/EEG van 9 april 1968 betreffende het in de handel brengen van vegetatief teeltmateriaal voor wijnstokken heeft een nieuwe benadering geïntroduceerd in vergelijking met vroegere wetgeving op dit gebied:

– De interne markt is nu volledig geharmoniseerd op dit gebied, dat het beginstadium van de wijnbouwcyclus vormt.

– De nieuwe wetenschappelijke kennis kan worden toegepast bij de productie van teeltmateriaal voor wijnstokken.

– De consumenten kunnen beter worden voorgelicht en het verkeer van teeltmateriaal kan met behulp van een nieuw etiketformaat en begeleidende documenten worden gecontroleerd.

De lidstaten zijn bij de omzetting van de richtlijn met een aantal problemen geconfronteerd (bijvoorbeeld de uitvoering van de vereiste nieuwe voorwaarden). Een bijzonder probleem was de vertraging bij de omzetting (uitgaande van de cijfers

voor december bedroeg de gemiddelde vertraging acht maanden). Het zou bijgevolg mogelijk moeten zijn het verkeer van teeltmateriaal voor wijnstokken en in het bijzonder het gebruik van de officiële etiketten en de door de lidstaten gehanteerde begeleidende documenten op middellange termijn (vijf jaar) exhaustief en afdoender te evalueren. Dit verslag, dat in nauwe samenwerking met de officiële instanties in de lidstaten is opgesteld, moet als een voorbereidende evaluatie worden beschouwd.

Het verslag is opgesteld op basis van de ervaringen met de door de bovengenoemde richtlijn vastgestelde vroegere voorwaarden. Deze ervaringen zijn vergeleken met de tot dusver beperkte ervaringen met de nieuwe voorwaarden.

Tot dusver zijn zeer weinig problemen vastgesteld of aan de officiële instanties gemeld. Toch impliceert het bestaan van zelfs maar een beperkt aantal problemen dat de technische aspecten met betrekking tot de voorwaarden voor het verkeer van teeltmateriaal en het gebruik van etiketten en begeleidende documenten verder verbeterd kunnen worden (bijvoorbeeld het opsporen en monitoren van kritieke punten op het gebied van etikettering, identificatie, gezondheid en uiterlijke kwaliteit van teeltmateriaal).

Via tests en proefnemingen kan worden nagegaan of de toestand daadwerkelijk verbetert. Op grond van artikel 16 van de richtlijn wordt voorgesteld dat de Commissie verder schikkingen treft om tests en proefnemingen te coördineren, uit te voeren, te inspecteren en te financieren. Doel van de tests en proefnemingen is de technische methoden voor het onderzoek van teeltmateriaal te harmoniseren en ervoor te zorgen dat het teeltmateriaal aan de voorwaarden en vereisten van de richtlijn voldoet. Dit aspect is van cruciaal belang om het onderlinge vertrouwen tussen de lidstaten te versterken bij de toetreding van landen waar wijnbouw een belangrijke rol speelt.

De belangrijkste conclusies:

– De lidstaten moeten inspanningen blijven leveren om het controlesysteem te verbeteren door keuringen, bemonsteringen en tests uit te voeren. Doel is na te gaan of aan de voorwaarden wordt voldaan.

– De lidstaten moeten de producenten blijven stimuleren om zich ten volle van hun nieuwe rol bewust te zijn en de kwaliteit van het teeltmateriaal voor wijnstokken – dat op landbouwgebied een belangrijke plaats in de Gemeenschap inneemt – te verbeteren.

– De officiële instanties in de lidstaten overwegen op grond van artikel 10, lid 3, te eisen dat op hun grondgebied geproduceerd teeltmateriaal door een document wordt begeleid. Doel is de transparantie op de markt ter bescherming van de eindconsument uit economisch oogpunt te vergroten, d.w.z. raszuivere goederen (vertrouwen in de markt en economische bescherming van de consument) en de methoden om dit te verwezenlijken.

Op basis van het algemene standpunt van de officiële instanties en de huidige ervaringen wordt het momenteel niet nodig geacht voorstellen in te dienen betreffende het verkeer van teeltmateriaal voor wijnstokken en in het bijzonder het gebruik van de officiële etiketten en de door de lidstaten gehanteerde begeleidende documente

BIJLAGE

1. VOORWAARDEN MET BETREKKING TOT DE KWALITEIT EN DE GEZONDHEID VAN GECERTIFICEERD EN STANDAARDMATERIAAL (ARTIKELEN 3, 10 EN 11)

In drie lidstaten is het niet toegestaan standaardmateriaal van wortelstokken te verhandelen. In één lidstaat is het niet toegestaan standaardteeltmateriaal van wijnstokken te verhandelen.

De lidstaten passen de technische voorwaarden van de bijlagen bij de richtlijn toe. Moederplanten, kweekwijnstokken en teeltmaterialen moeten verplicht worden gecontroleerd. Alle soorten teeltmateriaal worden technisch en administratief gecontroleerd (inclusief controles van de etiketten en de sluiting van materiaal).

2. VOORWAARDEN MET BETREKKING TOT DE KWALITEIT EN DE GEZONDHEID VAN GECERTIFICEERD MATERIAAL (ARTIKELEN 3 EN 11)

Sinds het begin van de jaren zeventig zijn in Frankrijk en Italië en geleidelijk ook in de andere lidstaten nationale certificeringssystemen toegepast.

De lidstaten passen de technische voorwaarden van de bijlagen bij de richtlijn toe. Moederplanten, kweekwijnstokken en teeltmaterialen moeten verplicht worden gecontroleerd. Alle soorten en categorieën teeltmateriaal (oorspronkelijk, basis- en gecertificeerd teeltmateriaal) worden technisch en administratief gecontroleerd (inclusief controles van de etiketten en de sluiting van materiaal).

De lidstaten passen de nationale certificeringssystemen toe in combinatie met het systeem van de Europese Plantenbeschermingsorganisatie (EPPO) en de OIVV-lijst van kenmerken. In sommige gevallen verwijzen ze officieel naar het bovengenoemde systeem. De certificering is gebaseerd op de EPPO-lijst van schadelijke organismen en past de indexerings- en identificatiemethodes van de EPPO toe.

Het komt minder vaak voor dat de kweker zelf voor de premultiplicatie van de klonen zorgt. In de meeste lidstaten worden moederplanten voor de productie van basismateriaal (wijnstokdelen onder de grond en entrijs) en kweekwijnstokken voor de productie van wijnstokken met wortels en entwijnstokken door inspecteurs van de centrale officiële instantie gecontroleerd. Moederplanten en kweekwijnstokken voor de productie van gecertificeerd en standaardmateriaal worden daarentegen door ambtenaren van de plaatselijke autoriteiten gecontroleerd. Wijnstokken met wortels en entwijnstokken van de basiscategorie worden gewoonlijk aan kwekers verkocht voor de aanplant van moederplanten die gecertificeerd (afkomstig van klonen) teeltmateriaal opleveren (wijnstokdelen onder de grond en entrijs).

3. TRACEERBAARHEID

Met het oog op de traceerbaarheid (in beide richtingen) moeten de producenten van teeltmateriaal voor wijnstokken de toestemming vragen om het bovengenoemde materiaal in de handel te brengen. De officiële instanties kunnen onder meer de volgende bijzonderheden registreren:

– Naam en adressen van de producent.

– Beschrijving van ras, type en categorie van het materiaal, productieplaatsen.

– Jaarlijkse gegevens over bedrijfspanden, geteelde rassen/partijen en oorsprong van het teeltmateriaal.

– Administratieve verplichtingen (gewasbeheersregister, aankoop- en verkoopregister).

– Behoorlijke identificatie van het materiaal in de kwekerij.

De producenten moeten voor keuringen en bemonsteringen toegang tot hun bedrijfspanden verlenen en met de bevoegde officiële instantie samenwerken. Er wordt dan een identificatienummer toegekend. De officiële instanties inspecteren de bedrijfspanden om na te gaan of de producent en het materiaal aan de richtlijn voldoen.

De vergunning geldt per hoeveelheid, per seizoen en/of per jaar.

De inspecteurs werken nauw met de bedrijven samen om – waar mogelijk – te voorkomen dat de normen zo verslechteren dat de vergunning opgeschort of herroepen moet worden. Een opschorting kan worden overwogen wanneer de voorschriften van de richtlijn ernstig maar slechts tijdelijk zijn veronachtzaamd. De inspecteur geeft een vermaning en controleert of de normen/procedures verbeterd zijn. Slechts in het uiterste geval wordt overwogen het teeltmateriaal af te keuren of de vergunning te herroepen (bijvoorbeeld wanneer de voorschriften van de richtlijn opzettelijk worden veronachtzaamd en er weinig kans op beterschap is).

De autoriteiten kunnen de vergunningen raadplegen maar het publiek kan dat gewoonlijk niet. In de meeste lidstaten is de lijst van producenten met een vergunning (identificatienummer, naam, adres) echter rechtstreeks of op verzoek toegankelijk voor het publiek.

4. TESTS EN PROEFNEMINGEN

In de meeste lidstaten waar de productie van teeltmateriaal voor wijnstokken een belangrijke branche is, worden alleen bij twijfel monsters van de markt genomen en getest om na te gaan of aan de kwaliteitseisen is voldaan. In twee lidstaten worden tests en proefnemingen stelselmatig uitgevoerd.

De monsters worden onderzocht door de voor de kwaliteitseisen van de richtlijn verantwoordelijke autoriteit of door instanties die op basis van overeenkomsten

samenwerken. Gewoonlijk maken de voor tests en proefnemingen verantwoordelijke instanties gebruik van een kwaliteitssysteem.

Uit de bemonsteringsresultaten blijkt dat er zich slechts in enkele gevallen kwaliteitsproblemen hebben voorgedaan. Wat de gezondheid van de planten betreft, gaat het vooral om virussen, schimmels, mycoplasmen en bacteriën (*Agrobacterium*).

5. CORRIGERENDE MAATREGELEN VOOR TEELTMATERIAAL VAN WIJNSTOKKEN

Follow-up van keuringen of tests en proefnemingen:

De vereiste corrigerende maatregelen worden bepaald door de ernst/complexiteit van het probleem. In eenduidige gevallen kan de inspecteur die het bedrijf bezoekt, onmiddellijk de nodige aanwijzingen geven. Voor gecompliceerdere problemen, waarvoor vervolgcontroles nodig zijn (bijvoorbeeld nieuwe schadelijke organismen, overtredingen), wordt de zaak overgegeven aan hoofdinspecteurs, die desnoods het hoofdbureau raadplegen (hoofdinspecteurs, ministerie en collega's) om geëigende maatregelen te nemen.

Follow-up van klachten van klanten:

De officiële instantie eist dat de producenten onmiddellijk corrigerende maatregelen nemen (bijvoorbeeld behandelingen, liquidatie van materiaal, verbetering van onderzoek of snoeien), als ze in dezelfde lidstaat gevestigd zijn. Als de producent in een andere lidstaat gevestigd is, informeert de officiële instantie de officiële instantie in de lidstaat van de betrokken producent.

De officiële instantie gaat na of de klachten over de kwaliteit van het teeltmateriaal inderdaad verband houden met of veroorzaakt zijn door dit materiaal, zoals het geleverd is. Wanneer blijkt dat materiaal met een onjuiste identiteit of etikettering geleverd werd of de gezondheid of kwaliteit ervan te wensen overliet, worden producent en klant daarvan in kennis gesteld. De producent moet dan maatregelen nemen om het probleem op te lossen en krijgt het nodige advies om een herhaling van het probleem te voorkomen.

Opgemerkt zij dat de officiële instanties slechts een zeer gering aantal klachten van klanten ontvangen hebben die corrigerende maatregelen noodzakelijk maakten. De meeste klachten gaan over het ontbreken van etiketten/begeleidende documenten of het verkeerd invullen ervan. In een aantal gevallen betreft het kwaliteitsproblemen, zoals de gezondheid van de planten, klachten over de etikettering (geen etiketten of etiketten met onvolledige informatie), klachten over de geringe groei van de wortelstok of de slechte kwaliteit van stekken/jonge planten (zwakte van het entpunt, diameters, gedroogd materiaal). Het gaat daarbij vooral om gecertificeerd, standaard- en basisteeltmateriaal.

Meestal worden de volgende maatregelen voorgesteld: behandeling tegen schadelijke organismen, het uit de markt nemen van materiaal, vernietiging, verbetering van het interne kwaliteitssysteem. De officiële instantie voert de nodige inspecties en controles uit om na te gaan of de corrigerende maatregelen worden uitgevoerd.